

V Bruselu dne 3.5.2013
COM(2013) 255 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Účast EU na světové výstavě EXPO 2015 v Miláně „Potrava pro planetu: energie pro
život“**

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Účast EU na světové výstavě EXPO 2015 v Miláně „Potrava pro planetu: energie pro život“

1. Úvod a souvislosti

Světová výstava EXPO 2015 se uskuteční v Miláně od 1. května do 31. října 2015 a jejím tématem bude „Potrava pro planetu: energie pro život“. Tento ročník výstavy EXPO se má stát milníkem v diskusi o potravinách a udržitelnosti na naší planetě a bude sloužit jako platforma pro politické diskuse a politické iniciativy k těmto otázkám. Svou účast již přislíbilo více než 120 zemí, které tak stvrzují významný závazek, jenž z této akce vyplývá.

Očekává se celkem 20 milionů návštěvníků a naskýtá se tak cenná příležitost k výměně informací i komunikaci s evropskou (i mezinárodní) veřejností o zásadních tématech, která výstava EXPO nastolí. Souběžně s vlastním konáním výstavy se uskuteční i Cyber-EXPO, které se zaměří na 1 miliardu uživatelů internetu, čímž se rozšíří rozsah účinku celé akce.

Výstavy EXPO byly pokaždé významnými mezinárodními akcemi, při nichž jednotlivé země, soukromé subjekty i organizace představovaly a propagovaly svou svébytnost, politiky i dosažené výsledky ve vztahu k tématům EXPO. Tento ročník výstavy EXPO však nebude pouze kulturní akcí a bude mít i politický rozměr, neboť se na něm setkají země i mezinárodní organizace, aby projednaly čím dál palčivější otázky potravin a udržitelnosti. Cílem EU by proto mělo být, aby se do této celosvětové debaty zapojila jako jeden z klíčových aktérů a dané příležitosti využila k rozvíjení plodné spolupráce v těchto otázkách s ostatními zúčastněnými subjekty z veřejné i soukromé sféry.

Evropské orgány se dosud aktivně účastnily všech předchozích ročníků EXPO pořádaných v EU a též většiny ročníků v zámoří. Zprávy o předchozí účasti EU navíc ukazují, že takováto událost může významně ovlivnit, jak je EU vnímána ze strany občanů a jaký k ní mají přístup.

Na základě těchto úvah Komise aktivně posuzuje možnosti své účasti. Toto sdělení vychází z rozsáhlé analýzy uplynulých ročníků výstavy EXPO a uvádí zamýšlené cíle, praktická hlediska a doporučené přístupy k optimalizaci účasti EU na výstavě EXPO v Miláně za úzké spolupráce Komise, Evropského parlamentu a dalších zúčastněných orgánů EU.

2. Cíle a přínosy účasti EU

Komunikace

Díky potenciálu oslovit miliony návštěvníků skýtá výstava EXPO příležitost informovat o klíčových úspěších EU v oblasti potravin a udržitelnosti. Načasování akce se shoduje se závěrečným rokem rozvojových cílů tisíciletí a začátkem rámce na období po roce 2015, jenž se rovněž bude zabývat plněním cílů v oblasti udržitelného rozvoje. Vyzdvižen by měl být podíl EU na dosahování těchto cílů i související úspěchy a současně je třeba uvést, co EU vnímá jako budoucí výzvy a jakým způsobem je EU připravena dané výzvy řešit.

V roce 2015 bude též z poloviny provedena strategie Evropa 2020 a výstava EXPO bude ideální příležitostí k předvedení prozatímních výsledků dané strategie v oblastech souvisejících s předmětem výstavy EXPO, včetně úspěchů, jichž členské státy společně dosáhly, jakož i k informování o cílech pro druhou polovinu strategie Evropa 2020, což by mělo přispívat k propagaci pozitivního přijímání a vnímání politik EU.

V současnosti rovněž probíhá iniciativa, jejímž cílem je jmenovat rok 2015 Evropským rokem pro rozvojovou spolupráci. Pokud se to podaří, byla by výstava EXPO pro tento účel vynikající komunikační platformou.

EU by měla především usilovat o to, aby ve svém výstavním prostoru šířila jedno jasné a srozumitelné poselství, které bude obsahovat společné cíle příslušných orgánů EU pro oblast potravin a udržitelnosti. Kromě toho by zúčastněné orgány EU měly pořádat konference a různé akce, na nichž by se v rámci dané problematiky podrobněji zabývaly konkrétnějšími a spornějšími otázkami.

Rozvoj politiky

EXPO bude ideální příležitostí k otevřenému a výhledově orientovanému dialogu s občany, jenž bude mít velký potenciál pro rozvoj budoucích politik. Účast EU by se neměla omezit na čiré informování – měla by být vedena snahou o interakci s návštěvníky a být příležitostí k diskusi. Některé důležité otázky, které by stimulovaly zájem návštěvníků, by byly stanoveny předem a vyzkoušeny na cílových skupinách.

K posílení účinku výstavy EXPO coby impulsu pro pokrok a etapy při hledání řešení v oblastech „zajišťování potravin“, „bezpečnost potravin“, „udržitelnost“ a „potravin, mír a kultura“ vypracovali pořadatelé strategický dokument, jež předal generální komisař výstavy EXPO 2015 zástupcům jednotlivých zemí dne 10. října 2012¹.

Tento dokument je otevřenou publikací podléhající aktualizacím a má za cíl jednak vést ke zveřejnění prohlášení, jehož podpisem by návštěvníci výstavy stvrdili svůj vlastní závazek, a zároveň posloužit jako příležitost k setkání politiků, jež by způsobilo posun v politické agendě. Všichni účastníci k tomuto otevřenému dokumentu svým dílem přispějí v rámci příprav na výstavu EXPO a Komise poskytne své vyjádření k první předloze strategického dokumentu v průběhu roku 2013.

Vzdělávání

Čtyři témata nastolená ve strategickém dokumentu mají kromě celosvětového rozměru rovněž zásadní význam pro mnoho politik EU a každodenně ovlivňují život občanů EU. Tyto otázky jsou vskutku dalekosáhlé: především v rozvojových zemích je sice při zajišťování potravin hlad a podvýživa klíčovou otázkou, ovšem v Evropě je součástí této problematiky stále naléhavější otázka rostoucí obezity a nemocí souvisejících s přejídáním nebo v důsledku nesprávného informování o výběru potravin.

Bezpečnost potravin se stala v posledních patnácti letech hlavním prvkem politik EU v této oblasti a základem skutečného vzoru pro zbytek světa; přístup EU k otázce potravin je zároveň předpokladem k zajištění bezpečnosti jejích občanů a spotřebitelů, jakož i milníkem, na němž je založena pověst a úspěch potravinářského průmyslu EU na celém světě. Udržitelnost je otázkou rostoucího významu jak pro občany EU, tak i v celosvětovém měřítku, neboť je čím dál důležitější, aby byly účinněji využívány zdroje k zajištění prosperity budoucích generací, omezil se dopad na životní prostředí a zachovaly se již beztak limitované přírodní zdroje. S ohledem na tuto skutečnost by účast EU měla mít i vzdělávací rozměr, tedy nejen zvyšovat informovanost v dané problematice, ale v oblasti potravin a udržitelnosti též představovat návštěvníkům výstavy přístupy nabízející řešení, což by občany mělo motivovat k pozitivním změnám životního stylu, například tím, že budou méně plýtvat potravinami a budou si vybírat zdravější potraviny.

¹ <http://www.padiglioneitaliaexpo2015.com/REXpoImpaginatocompleto.pdf>

3. Praktická hlediska

Výstavní plocha EXPO o výměře 1,1 milionu m² se nachází v lokalitě na severozápad od Milána a pojme 140 000 návštěvníků denně. Bude se rozkládat podél dvou navzájem kolmých os, osy „Decumanus“ (v délce 1,5 km), podél níž bude přibližně 70 prostorů koncipovaných samotnými vystavovateli, a osy „Cardus“ (v délce 350 m), která bude vyhrazena pro vystavovatele z Itálie.

Výstava EXPO je vystavěna na principu inteligentního města, s inovativním designem a nejmodernějšími technologiemi pro plnou interaktivitu (např. s využitím rozšířené reality a sociálních sítí), ekodesignem, inteligentní mobilitou, postupy pro řízení front, energetickou účinností a minimalizací odpadů i jejich recyklací. V zájmu zajištění soudržnosti budou různé budovy projektovány a stavěny podle přísně harmonizovaných pravidel.

K tomu, aby byl zajištěn významný dopad, nepřetržitá interakce a komunikace s návštěvníky po celou dobu konání akce, i pro posílení obrazu EU jako globálního politického aktéra, by bylo optimální, aby EU byla na výstavě EXPO přítomna během celé této akce.

Italští pořadatelé nabídli EU hlavní prostor v Italském pavilonu v oblasti Cardus před objektem Palazzo Italia u vodní plochy Arena, kde budou probíhat hlavní institucionální, kulturní a rekreační akce. Vzhledem k tomu, že to bude oblast výstavy EXPO s největší návštěvností, měla by i tato skutečnost přispět k maximalizaci účinku z výstavního prostoru věnovaného EU.

Pro EU je předběžně vyhrazena plocha o celkové výměře 1 500 m², na které by se nacházela třípatrová budova s prvním podlažím sloužícím jako výstavní prostory, druhým podlažím určeným pro zasedací místnosti a konferenční prostory a třetím podlažím s otevřenou terasou. Blízkost objektu Palazzo Italia s konferenčním centrem, které bude mít EU též k dispozici pro své akce, umožní omezit požadavky na prostory, jakož i náklady.

Přítomnost EU v oblasti Cardus by mohla doplňovat i širší přítomnosti v lokalitě díky využití digitálních technologií komunikace. Mohlo by to být i základem pro interakci a synergie s internetovou výstavou Cyber-EXPO s očekávanou návštěvností 1 miliardy uživatelů internetu. V této souvislosti bude vzhledem ke svému vysoce inovativnímu a technologickému profilu EXPO 2015 výrazně odlišné od všech předchozích světových výstav WORLD EXPO: díky využívání internetových stránek, aplikací a inteligentním technologiím budou mít návštěvníci plnou kontrolu nad průběhem své návštěvy a budou si ji moci i předem zorganizovat. Proto bude nezbytné navrhovat nové inteligentní způsoby pro interakci a přilákání návštěvníků, a to jak v rámci výstavních prostorů EU, tak i mimo ně.

Rozpočet

Vzhledem k současným rozpočtovým omezením se předpokládá, že se EU s cílem omezit související náklady zúčastní výstavy EXPO v Miláně na omezeném výstavním prostoru o výměře 1 500 m², což je poloviční velikost ve srovnání s prostorem na výstavě EXPO Hanover².

Fyzická přítomnost orgánů EU na výstavě, jak ji vyhradili italští pořadatelé, by vyžadovala základní rozpočet ve výši přibližně 10 milionů EUR rozložených mezi roky 2014 a 2015. Vzhledem k zaměření výstavy EXPO na zemědělství a udržitelnost budou základní zdroje čerpány z příslušných rozpočtových položek. Na pořádání tematických akcí a výstav v rámci stávajícího nebo plánovaného rozpočtu budou v roce 2015 uvolněny další zdroje.

² Na světové výstavě EXPO 2010 v Šanghaji využila EU hostitelských služeb pavilonu Belgie.

4. Předběžné návrhy na účast EU

Rozhodující význam bude mít to, aby EU formulovala jednoduché poselství, které by zdůrazňovalo klíčovou úlohu EU v oblasti potravin. Na základě předchozích výstav EXPO se ukázalo, že návštěvníci projdou několik pavilonů, v každém stráví jen málo času a zapamatují si jen několik klíčových myšlenek. Rovněž je třeba poznamenat, že dané poselství bude muset být promyšlené i s ohledem na to, že by oproti dnešku mohlo do roku 2015 dojít k posunu aktuálních zájmů. Toto poselství bude též muset být srozumitelné obyčejným lidem a v ideálním případě by se mělo vyzkoušet na cílových skupinách ještě před konáním výstavy EXPO.

V souvislosti s daným poselstvím i pořádáním akcí příslušnými generálními ředitelstvími by mohlo být prostudováno několik iniciativ a politik EU v oblasti potravin a udržitelnosti, včetně následujících příkladů:

- Témata výstavy EXPO jsou zaměřena především na zemědělství, tedy na odvětví, v nichž je EU velmi činorodá, zejména prostřednictvím společné zemědělské politiky (SZP), ale i prostřednictvím mnoha jiných politik. Zajímavé by kupříkladu bylo zkusit dále sledovat výsledky Mezinárodního roku rodinného zemědělství (International Year of Family Farming) (2014) a podrobně se zabývat zemědělským družstevním hnutím, s jasným zaměřením na budování institucí v rozvojových zemích, zejména v Africe.
- Potravinový průmysl představuje základní stavební kámen hospodářství EU: EU je největším světovým vývozcem v dané oblasti a potravinářský průmysl EU je jejím největším zpracovatelským odvětvím, které vytváří roční obrát ve výši takřka 1 bilionu EUR a zaměstnává více než 4 miliony lidí. Aktivní účast EU na výstavě EXPO bude klíčová k formování politické rozpravy a možných strategií pro budoucnost této oblasti, což by mělo dále přispět ke konkurenceschopnosti průmyslu i k vývozu.
- EU je největším dárce rozvojové pomoci na světě a bude tak mít příležitost seznámit evropské občany i svět s rozsahem opatření EU v oblasti zajišťování potravin a výživy v nejzranitelnějších oblastech světa. Též v souvislosti s problematikou zajišťování potravin se výstava EXPO zvláště zaměří na plýtvání potravinami. Jakkoli hlad představuje stále významný globální problém, a to zejména v rozvojových zemích, 40 % potravin vyprodukovaných k lidské spotřebě skončí ročně na celém světě jako odpad. EU jde co do závazku v této oblasti příkladem a jejím cílem je snížit množství požitelného potravinového odpadu do roku 2020 na polovinu. V tomto směru již byla zahájena konkrétní činnost s přímým zapojením zúčastněných stran a EXPO se stane příležitostí k představení výsledků a předání informací o osvědčených postupech.
- Potravinový průmysl je součástí našeho společného a rozmanitého kulturního dědictví, celosvětovým symbolem „způsobu života v Evropské unii“. Jedná se zčásti o výsledek politik, které EU zavedla v klíčových oblastech bezpečnosti potravin a jakosti potravin. Zejména v oblasti bezpečnosti potravin je EU uznávána jako vzor pro zbytek světa, a to díky svému vědecky podloženému přístupu, které se zakládá na tom, že je jasně odděleno posouzení rizik od řízení rizik. Pokud jde o jakost potravin, jde o téma, které je v dnešní společnosti, jež si je stále více vědoma významu zdraví, stále důležitější, a to i s ohledem na stále zjevnější souvislost mezi potravinami a zdravím. EU stojí opět v popředí diskuse v této oblasti tím, že ve vzdělávání a při rozvoji politik podporuje zdravé normy výživy a vychází při tom souběžně z aktivního závazku zúčastněných stran a informování spotřebitelů.

- Environmenální udržitelnost, která se stává celosvětovou prioritou a i zdrojem rostoucích obav v naší společnosti, je s tématem potravin úzce propojena. Též je třeba zdůraznit úspěchy EU v odvětví udržitelné energie, zejména ve vztahu k účinnému využívání a udržitelné výrobě energie. V této souvislosti by se měly prozkoumat dopady iniciativy „Udržitelná energie pro všechny“ zahájené v roce 2012 k tématům výstavy EXPO.
- V neposlední řadě by výstava EXPO byla i ideální příležitostí k navázání na činnosti a výsledky EU v oblasti výzkumu a inovací, například tím, že na ní budou představeny výsledky z významných projektů výzkumu a vývoje podporovaných rámcovými programy EU, jež jsou významné pro budoucnost potravin a zemědělství, a to i v souvislosti s vědeckým programem EXPO.

EXPO a kulturní a vědecké akce

EXPO nabídne účastníkům výjimečnou příležitost k pořádání kulturních a vědeckých akcí (konferencí, seminářů, dočasných výstav atd.), na nichž by měla být dále předávána klíčová poselství Evropské unie, probíhat lepší komunikace s občany a podněcován s nimi dialog. Tyto události si vyžádají dlouhodobé plánování, jež by si poradilo s rozpočtovými omezeními i limity z hlediska pracovní zátěže a zároveň by maximalizovalo účinek.

Kromě toho by příslušné akce které jsou již naplánovány na rok 2015, mohly namísto v jiných lokalitách probíhat právě na výstavě EXPO Milán.

Pokud jde o vědecké akce, dlužno dodat, že lokalita Evropské komise v Ispře (Společné výzkumné středisko) se nachází jen 60 km od místa konání výstavy EXPO a sídlí v ní několik výzkumných laboratoří, včetně referenčních laboratoří EU pro materiály určené pro styk s potravinami a pro geneticky modifikované potraviny a krmiva. Společné výzkumné středisko (JRC) též provádí výzkumné činnosti, které úzce souvisejí s tématem výstavy, například v oblasti vodohospodářství, změny klimatu, využití půdy, desertifikace, biopaliv atd. JRC v rámci příprav na výstavu EXPO v současné době buduje nové návštěvnické centrum pro větší počet příchozích. Společné výzkumné středisko nabídne součinnost i infrastrukturu ostatním orgánům EU, které by souběžně s konáním jiných akcí na výstavě Expo hodlaly uspořádat odborné akce v lokalitě Ispra. Pro zúčastněné odborníky a výzkumné pracovníky, kteří projeví zájem o návštěvu JRC v Ispře, by měla být zajištěna pravidelná kyvadlová doprava.

5. Závěry a opatření, jež mají být přijata

Výstava EXPO Milán 2015 představuje pro EU jedinečnou příležitost k posílení její úlohy globálního aktéra při vytváření budoucích iniciativ v oblasti potravin a udržitelnosti, při komunikaci s občany a při šíření informací o dosažených úspěších a budoucích cílech mezi nimi. Pro co nejvyšší účinek je vhodné, aby EU měla k dispozici vlastní prostory, které by ji co nejvíce zviditelnily. Tyto prostory byly nabídnuty italskými pořadateli a měly by se od nich pronajmout.

Aby se zajistila za vynaložené prostředky vysoká hodnota, s přípravou účasti EU je třeba začít včas a zohlednit při ní stávající rozpočtová omezení. Vzhledem k těmto omezením Komise navrhuje omezit fyzickou přítomnost EU na polovinu prostoru využitého při poslední evropské výstavě EXPO v Hannoveru v roce 2000. Vyžádá si to základní rozpočet ve výši přibližně 10 milionů EUR rozložených mezi roky 2014 a 2015. Na pořádání tematických akcí a výstav v rámci stávajícího nebo plánovaného rozpočtu bude v roce 2015 nutno uvolnit další zdroje.

Komise vyzývá Parlament a další dotčené orgány k úzké spolupráci s Komisí, aby mohl být veřejnosti představen společný přístup EU a soudržná politická poselství, jimiž by se maximalizovaly přínosy plynoucí z výstavy EXPO.

* * *